

НАУЧНО СТАНОВИЩЕ

Относно: научната, научно-приложната и професионално-академичната дейност и продукцията, представена от главен асистент д-р ДИАНА СЪБОТИНОВА МЛАДЕНОВА,

единствен кандидат за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност “Световно стопанство, МИО и международна търговска политика” в ЦИУН към БСУ.

Решението за обявяване на конкурса е отразено в Протокол № 3 от 27.05.2016 г. от Заседание на АС на БСУ и публикувано в Държавен вестник бр. 44 от 10.06.2016 г.

В срока за кандидатстване по процедурата (10 август 2016 г.) се яви и е допусната за участие от Комисията за допускане на БСУ един кандидат – гл.ас. д-р Диана Съботинова Младенова.

От проф. д.ик.н. РОСИЦА РАНГЕЛОВА ПАВЛОВА от Институт за икономически изследвания при БАН, доктор на икономическите науки по научната специалност 05.02.06 «Статистика и демография» и професор по научната специалност 05.02.10 “Световно стопанство и международни икономически отношения”,

член на Научното жури на основание на чл. 4 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), чл. 57 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, чл. 57, ал. 1 от Правилата за развитие на академичния съвет в БСУ и заповед на неговия ректор № ЛС-134 от 08.08.2016 г.

I. Обща оценка на кандидата

Диана Съботинова Младенова получава висшето си образование в УНСС – София, като се дипломира по няколко специалности – от социално-икономическо планиране до икономически журналист. Този факт свързвам с показваните след това и до днес от д-р Диана Съботинова широк диапазон на научни интереси и професионални умения. През 2012 г. защитава дисертация за ОНС „Доктор” на тема „Макроикономически последици от застаряване на населението”. С този труд Диана Съботинова доказва, че умее да осмисля явленията в тяхната комплексна проява. С това може би първо в страната комплексно изследване върху макроикономическите последици от застаряване на населението, тя обогатява научната литература в област, където са необходими нови съвременни виждания от различни аспекти и гледни точки.

Д-р Диана Съботинова има общо 35 заявени публикации за участие в конкурса (без тези 8, които са били депозираны при защитата на дисертацията ѝ), от които една самостоятелна монография „Международна търговска политика”, 3 студии, 16 научни

статии, 13 публикувани доклада, изнесени от нея на научни конференции, един учебник „Световна икономика” и 5 учебници и учебни материали, интернет базирани за обучение в електронна платформа Moodle. Публикациите на хартиен носител са в общ обем над 800 страници. От всички публикации 5 са на английски език, останалите – на български. Приложени са разделителни протоколи за конкретното нейно участие в 5-те й публикации в съавторство.

Д-р Диана Съботинова се развива като преподавател (асистент, старши асистент и главен асистент) в БСУ. Нейното израстване е заслуга и на университета, затова е насърчително той да й дава възможности за нейното научно израстване, включително участие в конкурса за академичната длъжност доцент.

Съгласно приложената служебна бележка гл.ас. Диана Съботинова като преподавател има учебна заетост от 2012 г. досега общо 1423 часа или средно за година 356 часа. Преподава по учебните дисциплини: „Световна икономика”, „Глобална икономика”, „Икономическа теория” (част), „Макроикономика” (част), „Икономика” (част), включително 5 електронни курсове за обучение: ”Световна икономика”, „Глобална икономика” – за бакалаври и магистри, „Поведенческа икономика” за външни потребители и „Икономика” (семинари по микроикономика и теми по световна икономика).

Д-р Диана Съботинова участва в национални и международни научни и научно-приложни проекти, свързани с обучението на студентите, при които проявява отговорност и силен афинитет към научното изследване. Участва активно в международния академичен обмен по програма „Еразъм” и „Еразъм+” и по-конкретно в университети в Холандия, Турция, Португалия, Шотландия, Германия.

В научната продукция на гл.ас. д-р Диана Съботинова преобладава тематиката, заложената в обявения конкурс “Световно стопанство, МИО и международна търговска политика”. Всичко казано дотук ми дава основание да приема, че кандидатът д-р Диана Съботинова отговаря на съвкупността от критерии и показатели за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент” съгласно ЗРАСРБ и изискванията на БСУ.

II. Оценка на научните и практическите резултати и приносите на предствената за участие в конкурса творческа продукция

В справката за приносите си д-р Диана Съботинова определя пет обобщени области на научните й изследвания и съответно на приноси. Малка забележка: нейните публикации в дадения списък можеше да бъде подредени според това разделяне на

тематиката, а също така при приносите в отделните сфери можеше да се посочват съответните публикации. Възприемам обособяването на петте научни области и го използвам при моята оценка накратко за научните приноси на кандидата.

Първата научна област е основната и е свързана с *глобалните икономически проблеми и главно съвременната международна търговска политика*. На тези проблеми е посветен основният хабилитационен труд на кандидата – монография с № 1 от списъка на публикациите. Същност в труда се изследват историята на развитие на теориите за международна търговия (класически, неокласически и най-нови), както и на международната търговска политика, в частност на някогашната ГАТТ, сега СТО (от края на ВСВ до днес) като елемент на системата за глобалното управление – необходимост от създаването ѝ, развитие, противоречия между участващите страни в нея, необходимост от реформи и т.н. Вещо са дадени причините за възникване на кризи при провеждането на многостранните търговски преговори. Интерес представлява анализът на факторите, които ще оказват влияние върху световната търговия. Една тема, към която има афинитет кандидатът е, за същността и релацията между свободна търговия и протекционизъм. Към тази научна област също принадлежат публикациите № 19 – за националната държава в глобалната икономика, учебникът по „Световна икономика” (№ 34) и другите учебници и учебни материали на електронен носител (№ 35).

Втората научна област е свързана с проблема за нарастването на БВП, тоест *икономическия растеж в зависимост от проявите на труд* на човешкия капитал – платен, неплатен и доброволен труд (публикации с № 2, 25, 26 и 33). Принос на кандидата е предложената от нея методика за интегриране на незаплатения и доброволния труд в макроикономическите показатели, идеята за интегриране на труда на жените, младите хора и пенсионерите в обществото чрез повишаване на ролята на труда им и др.

Третата област на научни приноси е върху *поведенческия профил на българския мениджмънт*, изълнен в съавторство (№ 3, 5, 8, 21). На базата на емпирично (анкетно) проучване е очертан оригинален за България културен профил на българския мениджмънт, сравнен с тези на 57 други страни. Обоснована е тезата, че “големите културни различия водят до по-висок риск и несигурност при вземането на решения, изискват допълнителни инвестиции за събиране на данни, обучение и придобиване на умения за преодоляване на скъпи межкултурни разминавания: (какво значи скъпи в случая – въпрос на автора на научното съобщение). Принос е също, че данните от

емпиричното изследване могат да се използват за целите на различни проучвания по темата за бизнеса, което го прави още по-ценно.

Четвъртата научна област е посветена на *демографските промени* и е отразена в най-голям брой публикации, но със сравнително малък брой страници (№ 4, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 23, 26, 28, 29 и 30). Като по-значителни приноси тук могат да се посочат: анализът на демографските промени в исторически план чрез систематизация на икономическите теории за населението; връзката между демографско и устойчиво развитие; показаната възможност за промяна на динамиката на населението чрез пакет от политики, сред които като най-важни кандидатът посочва “повишаване на образованието и овластяване на жените” и мн. др. Потвърдена е хипотезата, че “демографски младите нации са нетни вносители на капитал, докато демографски старите нации са нетни износители на капитал”. Тази тематика е свързана с дисертационния труд на д-р Диана Съботинова и е обясним нейният интерес към нея. Мога да добавя моето впечатление, получено от участието ми с д-р Диана Съботинова в конференции по тази тематика, че нейните изяви винаги се запомнят от другите участници – те са с издигнати оригинални идеи и живо поднесени,.

Петата научна област може да се нарече като *остатъчна* (№ 6, 7, 9, 22, 24, 27, 32). В тези публикации става дума за отделни *по-частни конкретни въпроси* като въвеждане на безусловен базов доход, идеята за свободните пари, модел за създаване на времева банка, или пък по-общо като връзката между институционалната промяна и икономическото развитие и др.

Навсякъде авторът е цитирал коректно използваните литературни източници.

В документите не виждам списък с цитирания на кандидата. Предлагам ѝ да започне да води такава статистика за себе си, защото съм виждала цитирания на нейни публикации и с времето техният брой ще се увеличава.

Познавам гл.ас. д-р Диана Съботинова от времето, когато бях научен ръководител на нейната докторска дисертация (2009-2012 г.). Тя още тогава доказва, че умее да осмисля явленията в тяхната комплексна проява. Прави впечатление с енергичност и любознателност, с непрекъснато разширяване на научния си кръгзор и изследване на определени проблеми. Постепенно израсна като разпознаваем икономист по световна икономика и МИО, като в същото време сполучливо продължава да развива и разширява въпросите от дисертационния ѝ труд и ги свързва с общата си тематика.

III. Заключение

Като член на Научното жури смятам, че гл. ас. д-р ДИАНА СЪБОТИНОВА МЛАДЕНОВА е изграден изследовател и университетски преподавател с достатъчен брой публикации, значително участие в проекти и постигнати резултати от научен и научно-приложен характер. Тя отговоря напълно на изискванията в конкурса за академичната длъжност “доцент” по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност “Световно стопанство, МИО и международна търговска политика” и има качествата да заеме тази академична длъжност в БСУ. С пълно убеждение подкрепям нейното избиране.

7.10.2016 г.
София

Рецензент:
(проф. д.ик.н. Росица Рангелова)